

A BME Tolmács- és Fordítóképző Központ szakmai eseményei a 2014/2015-ös tanév őszi félévében a hallgatók szemével

2014. október 17-én nyílt szakmai nap keretében a BME Tolmács- és Fordítóképző Központja panelbeszélgetést szervezett a gyakorlati szakmai képzés fontosságáról és megvalósítási lehetőségeiről. A beszélgetés résztvevői – az egyetem volt hallgatói és a szakma ismert szereplői – egyetértettek abban, hogy a fordítói szakmai gyakorlatra szükség van. A volt hallgatók kifejtették, hogy számos érdekes, új, korábban nem ismert feladattal és kihívással találkoztak gyakorlati helyeiken. Volt, aki későbbi munkájához szükséges tudásra tett szert, volt, aki a gyakorlat során jött rá, mivel is szeretne igazán foglalkozni a szakmán belül. Bán Miklós, az espell fordítás és lokalizáció Zrt. képviselőjében azonban kifejtette, hogy egy iroda számára valójában jelentős költséggel és munkával jár a gyakornokok foglalkoztatása, ezért konkrétabb kommunikációra van szükség a küldő és a fogadó intézmény között, valamint fontos az igények pontos ismerete. Az uniós AGORA projekt célja (bővebb információért: <https://www.academic-projects.eu/agora/Pages/Project.aspx>) egy nemzetközi gyakornoki program beindítása egy európai szintű hálózat létrehozásával.

A szakmai nap keretében Fischer Márta *Mi a szakfordító az EU-ban?* címmel tartott előadást. Példaként azt a kérdést hozta fel, vajon mi a közös a *fütanácsnok*, az *európai társaság* és a *második anyanyelv* kifejezésekben. Mindhárom esetben európai uniós terminussal van dolgunk, melyet a szakfordítónak fel kell ismernie, és pontosan kell fordítania. A fordítók számára többek között azért okozhat nehézséget ezeknek a fogalmaknak a beazonosítása, mert néha első pillantásra ártatlannak tűnő szavakról, kifejezésekről derülhet ki, hogy valójában terminusok – ilyen minőségükben viszont fordításuk is kötött. Az első lépés mindenesetre a felismerés. De valójában mi a szakfordító az EU-ban? Nyelvész, szakember vagy terminológus? Az ideális eset természetesen az lenne, ha a fordítónak mindhárom szerepkörből lenne képesítése, a legfontosabb azonban talán mégis az, hogy mindhárom kategória gondolkodásmódját magáévé tegye.

Csörgő Zoltán *Tolmácsolás Magyarországon és az Európai Unióban* című előadásának első felében a tolmácsolással kapcsolatos alapfogalmak tisztázásával foglalkozott: melyek a tolmácsolás alapvető műfajai; melyek azok a tulajdonságok, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy valakiből jó tolmács váljék; melyek azok a nyelvkombinációk, amelyek keresettek az uniós intézményekben, illetve Magyarországon. Az előadás második felében néhány további érdekes kérdés is felmerült. Az egyik figyelemre méltó ötlet az volt, hogy mindig mérlegelnünk kell, az adott tolmácsolás szakmaisága-e a fontosabb, vagy az, hogy az ügyfél megérti-e, amit mondunk. Pontosabban: megéri-e az adott szakterületnek megfelelő terminológiát használni, ha az ügyfél nem érti meg az üzenetet, csupán azért, mert az a helyes?

A 2014. október 20-án megrendezett szakmai fórumon Fischer Márta *A fordító és a tolmács – Kéz a kézben (?)* címmel adott elő. Miként tudja a más-más képességeket/készségeket

igénylő két szakma, a tolmácsolás és a fordítás egymást kiegészíteni és segíteni? Milyen terminológiahasználati különbségeket vetnek fel az egyes közvetítői szituációk? A tolmácsolás és fordítás számos ponton különbözik, mégis egymásra épül. A tolmács gyakran fordításokból készül fel, és ez fordítva is igaz lehet. Előfordulhat, hogy egy új szakterületen a szinkrontolmács először hallja és ad hoc módon tolmácsolja azokat a szakkifejezéseket, amelyeken a szakértők éppen vitáznak. Az egységes szóhasználat fontos lehet, az idáig vezető út azonban sok munkát feltételez. A szótárak és egyéb segédeszközök a teljes ekvivalencia látszatát kelthetik, miközben az ekvivalencia elérése nem mindig lehetséges, hiszen a nyelvek különböző kontextusban más-más valóságokat írhatnak le ugyanazokkal a szavakkal. Ami viszont kétségtelen: a terminusok esetében megkülönböztethetünk ún. formai oldalt (megnevezés) és ún. tartalmi oldalt (mely fogalmi rendszerbe tartozik a kifejezés). Az ekvivalencia mindkét oldalon vizsgálható, mindkét oldalon nehézséget jelenthet (például hamis barát a megnevezések szintjén: a *Secretary of State* ≠ *államtitkár*). Amikor két fogalom csak hasonló, dönteni kell arról, hogy az idegenítő (a forrásnyelvi kultúra hangsúlyozása) vagy a honosító (a célnyelvi kultúra hangsúlyozása) stratégiát követjük-e. Mindkettőnek van létjogosultsága, a döntés azonban a fordítóé és a tolmácsé. Erre a döntésre azonban számos további tényező is hat: a szakterület, a nyelvpolitika és a szakmai közösség.

A 2014. november 17-i szakmai fórum keretében Ringwald Judit és Szomráky Béla vett részt a *Tolmácsolás: mesterség? Művészet?* című kerekasztal-beszélgetésen, valamint az internetnek köszönhetően Sárközy Júlia is csatlakozott hozzájuk Rómából. Szabó Erzsébet Mária moderátor a tolmácsolás területén szerzett élményeiről és az indulásukról kérdezte a résztvevőket. Szükséges-e a tolmácsképzés, vagy elegendő részt venni azon a bizonyos „életképzőn” annak érdekében, hogy profi tolmácsokká váljunk? Továbbá melyek az ún. műhelytitkok, avagy hogyan is lehet felkészülni egy-egy „bevetésre”? *Stekker* vagy *botszúrscap* a helyes kifejezés? A női vagy a férfihang a kellemesebb, melyik a jobb tolmács? Végül: miért jó ezt a mesterséget gyakorolni, amelyet akár művészetnek is nevezhetünk? A kerekasztal-beszélgetés hallgatósága többek közt ezekre a kérdésekre kaphatott választ.

Bailo Barbara, Csallós Máté, Fokasz Mária és Kőrösi Janka

A *Modern Nyelvoktatásban* megjelenő közlemények bármely idegen nyelv oktatására kiterjednek, beleértve a magyart mint idegen nyelvet is. A folyóirat magyar nyelvű, de minden egyes tanulmányt idegen nyelvű tartalmi kivonat vezet be. A nemzetközi gyakorlatnak megfelelően lektorált (*refereed*) folyóirat: a beküldött tanulmányokat belső és külső bírálók véleményezik. Olyan írásokat fogadunk be, melyeket más folyóiratokhoz, kiadókhoz még nem nyújtottak be, illetve még nem publikáltak. Szívesen fogadunk frissen megjelent tudományos és szakkönyveket ismertetésre, bírálatra.

A XXI. évfolyam 4. számának szerzői

- BAILO BARBARA, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Tolmács- és Fordítóképző Központ, Budapest (bailo.barbara@gmail.com)
- BETÁK PATRÍCIA, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Idegen Nyelvi Központ, Budapest (betak.patricia@ny.bme.hu)
- CSALLÓS MÁTÉ, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Tolmács- és Fordítóképző Központ, Budapest (csallosmate@yahoo.com)
- CSER ALEKSZANDRA, Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar (partfish14@freemail.hu)
- EINHORN ÁGNES, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Tanárképző Intézet (einhornagnes@gmail.com)
- FÁBIÁN ZSUZSANNA, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Romanisztikai Intézet (fabian.zsuzsanna@btk.elte.hu)
- FARKAS NÓRA, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar (simbremyne@googlemail.com)
- FOKASZ MÁRIA, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Tolmács- és Fordítóképző Központ, Budapest (fokaszmaria@yahoo.es)
- JUHÁSZ VALÉRIA, Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék (juhaszvali@gmail.com)
- KÁLMÁN CSABA, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Nyelvpedagógia doktori program, Budapest (csabakalman73@gmail.com)
- KOVÁCS MÁTÉ, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Nyelvtudományi Doktori Iskola, Francia Nyelv és Irodalom Tanszék (komate1@yahoo.fr)
- KŐRÖSI JANKA, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Tolmács- és Fordítóképző Központ, Budapest (jankakorosi@gmail.com)
- KRISTON RENÁTA, Miskolci Egyetem, Német Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék (renata.kriston@yahoo.com)
- MEDGYES PÉTER, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Angol Nyelvpedagógia Tanszék, Budapest (pmedgy@gmail.com)
- NAGY-KOLOZSVÁRI ENIKŐ, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék, Angol tanszéki csoport (nokine86@gmail.com)
- NAGY TAMÁS, Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar (nt.nagytamás@gmail.com)
- NEMES GYÖNGYI, Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Nyelvtudományi Tanszék (gyongyi0606@freemail.hu)
- STÁRI ESZTER, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Nyelvtudományi Doktori Iskola (stari.eszter@gmail.com)
- SZALKAY ATTILA, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Nyelvtudományi Doktori Iskola (attilaszalkay@gmail.com)